

Norges Høyesteretts ankeutvalg – Kjennelse.

Straffeprosess. Ankenektelse. Telting i utmark.

Saken gjaldt anke over en dom for å ha teltet i mer enn to døgn i utmark uten eierens samtykke, jf. frilufsloven § 9. Høyesteretts ankeutvalg kom til at lagmannsretten hadde vurdert vilkåret om at teltingen medførte ulempe riktig når retten kom til at det også omfattet at allmennhetens tilgang til området fortrenses og anken til Høyesterett ble derfor ikke tillatt fremmet.

Avsagt: 25.08.2011 i sak HR-2011-1615-U - Rt-2011-1115

Saksgang: Rana tingrett TRANA–2010–107460 – Hålogaland lagmannsrett LH–2011–35504 – Høyesterett HR–2011–1615–U, (sak nr. 2011/1267), straffesak, anke over dom.

Parter: A (advokat Erling Moss) mot Den offentlige påtalemyndighet.

Dommere: Matningsdal, Webster og Noer.

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens lovanvendelse, saksbehandling og bevisbedømmelse i sak om overtredelse av frilufsloven § 9 for telting i utmark i mer enn to døgn uten eierens samtykke.
- (2) A ble ved forelegg av 23. mai 2010, som trer i stedet for tiltalebeslutning, jf. straffeprosessloven § 268, satt under tiltale for overtredelse av frilufsloven § 39, jf. § 9. Grunnlaget ble angitt å være:

«I perioden 14. august til 7. september 2009 på Kjensvassmoen i Hemnes kommune, uten samtykke fra grunneier [Statskog], etablerte han en leir med lavvo, utendørsgrill, bålplass, vedsekker, trillebåre og diverse utstyr nedpakket under presenning. Lavvoen var innvendig innredet med bord, stoler, sovesenger og støpejernsovn med pipe. Utstyret til leiren ble fraktet til området ved bruk av bil med tilhenger.»
- (3) Rana tingrett avsa 1. november 2010 dom (TRANA–2010–107460) med slik domsslutning:

« A, født *.*.1945, frifinnes.»
- (4) Dommen er avsagt under dissens, idet rettens formann stemte for domfellelse.
- (5) Etter anke fra påtalemyndigheten avsa Hålogaland lagmannsrett 22. juni 2011 dom (LH–2011–35504) med slik domsslutning:
 - «1. A, født *.*.1945, dømmes for overtredelse av frilufsloven § 39 jf. § 9 til en straff av bot på 6 000 – sekstusen – kroner, subsidiært 12 – tolv – dager fengsel.
 2. Sakskostnader idømmes ikke.»
- (6) Dommen er avsagt under dissens, idet to av meddommerne stemte for frifinnelse.
- (7) A har i rett tid påanket dommen. Anken gjelder lovanvendelsen, bevisbedømmelsen og saksbehandlingen. Det er i korte trekk anført:
- (8) Lagmannsretten har lagt til grunn en feilaktig forståelse av frilufsloven § 9 tredje ledd. For det første skulle lagmannsretten ha tatt stilling til om teltingen skjedde på «høgfjellet». I så fall ville det være en ubetinget rett til telting. For det andre har lagmannsretten forstått uttrykket «nevneverdig ... ulempe» feil. Det innebærer en utvidelse av loven når lagmannsretten i dette tilfellet legger til grunn at det foreligger en «ulempe». Uttrykket «ulempe» kan ikke omfatte selve det forhold at teltet er satt opp, men må referere til den virksomhet som drives fra teltet. Ethvert telt vil utgjøre en ferdselshindring for andre og medføre en privatisering av et område. Dette kan ikke være tilstrekkelig til å konstatere en «ulempe». As telting medførte ingen skade, og det dreide seg kun om et tre-fire ukers formålsbestemt opphold.
- (9) Som saksbehandlingsfeil anføres at lagmannsretten har gått utenfor beskrivelsen i forelegget i strid med straffeprosessloven § 38, at domsgrunnene er mangelfulle, at det skulle vært avholdt befaring og at det ikke i tilstrekkelig grad er drøftet om kravet til subjektiv skyld er oppfylt.
- (10) Det er nedlagt slik påstand:

- «Hålogaland lagmannsretts dom oppheves.»
- (11) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle, og har i korte trekk anført:
- (12) Anken over bevisbedømmelsen må avvises, jf. straffeprosessloven § 306 annet ledd.
- (13) Det foreligger verken feil ved lagmannsrettens lovanvendelse eller saksbehandling.
- (14) *Påtalemyndigheten* har nedlagt slik påstand:
- «1. Anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet avvises.
2. For øvrig nektes anken fremmet.»
- (15) **Høyesteretts ankeutvalg** bemerker at A ble frifunnet i tingretten og derfor har ankerett til Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd siste punktum. Anken kan bare nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det klart at anken ikke vil føre frem.
- (16) Anken fra A er angitt å gjelde «lovtolkningen, bevisbedømmelsen og saksbehandlingen». Anken over bevisbedømmelsen må avvises, jf. straffeprosessloven § 306 annet ledd og Rt–2009–961 avsnitt 21.
- (17) For så vidt gjelder lovtolkningsanken, anføres det for det første at A hadde en ubetinget rett til å telte i det aktuelle området ettersom det ligger på «høgfjellet», jf. friluftsløven § 9 tredje ledd annet punktum. Denne anførselen kan ikke føre frem. I Friluftskomiteéns innstilling av september 1954 på side 60–61 ble det riktignok foreslått en ubetinget rett til å telte med videre i høgfjellet:
- «Det er neppe noe viktig hensyn som tilsier at forbudet mot telting m.v. uten samtykke fra rette vedkommende skal gjelde overalt, også på høgfjellet og i andre øde strekninger. Her vil det i alminnelighet være liten grunn for eieren til å motsette seg teltingen (...). For høgfjellet er unntaksbestemmelsen gjort ubetinget. Når det derimot gjelder andre områder fjernt fra bebyggelse bør det gjøres den reservasjon, at oppholdet ikke antas å medføre særlig skade eller ulempe.»
- (18) Dette forslaget ble imidlertid ikke fulgt opp. I Ot.prp.nr.2 (1957) på side 32 heter det:
- «Når det gjelder reglene i proposisjonsutkastets tredje ledd om varigheten av telting, har departementet sluttet seg til komitéens forslag, likevel så at man også for høgfjellets vedkommende har latt det være et vilkår for adgang til opphold utover 2 døgn uten eiers eller brukers samtykke at det må reknes med at oppholdet ikke kan medføre særlig skade eller ulempe.»
- (19) Denne anførselen kan etter dette klart ikke føre frem.
- (20) Videre er det anført at lagmannsretten har tolket begrepet «nevneverdig skade eller ulempe» feil når den har lagt til grunn at det er ulempe i lovens forstand at andre fortrenges fra området for teltleiren.
- (21) Verken lovteksten eller forarbeidene gir veiledning med hensyn til hvilken type ulempe det må dreie seg om eller graden av ulempe. Lagmannsrettens flertall har funnet at A hadde etablert en teltleir som var preget av langvarighet; en leir med lavvo, utendørsgrill, støpejernsovn, stoler, bord, seng, vedsekker med videre. Han reiste til og fra leiren med bil, og lot leiren stå også når han ved et par anledninger sov andre steder. Ut fra dette har lagmannsrettens flertall funnet at det innebærer en ulempe i friluftsløvens forstand når allmennheten stenges ute fra leirområdet:
- «Lagmannsrettens flertall er enig i at langvarige og markante teltleirer i attraktive friluftsområder kan utgjøre både fysiske og psykiske stengsler for allmennheten for øvrig som kan kvie seg for å benytte et område som nærmest fremstår som 'privat'. Det er opplyst fra Statskogs side at de har mottatt flere henvendelser angående tiltalte teltleir, dels med spørsmål om andre kan etablere slike langvarige leirer, dels med innvendinger mot at den står der. Idet Statskogs interesse som grunneier her langt på vei består i å tilrettelegge for allmennheten, vil ulemper for den alminnelige ferdsel være en ulempe for Statskog.»
- (22) Det som beskrives her, er etter utvalgets mening et forhold av den karakter som Friluftskomiteén mente var egnet til å volde ulempe, jf. Friluftskomiteéns innstilling side 10:
- «For det første er det neppe noen grunn til å nekte den teltslagning som står i for-

bindelse med selve ferdselen. Men selv om teltoppholdet skulle strekke litt lenger ut enn strengt nødvendig av hensyn til rast, matlagning og hvile, vil det i alminnelighet ikke være noe viktig hensyn som taler for å la eieren kunne gripe inn. Når derimot teltingen antar karakteren av permanent opphold på eiendommen behøver grunneieren ikke å finne seg i forholdet. Det foreligger da et tilfelle hvor inngrepet i eiendomsretten virkelig er egnet til å volde ham skade eller ulempe av et visst omfang.»

- (23) Utvalget kan ikke se at det innebærer uriktig lovtolkning når lagmannsretten ut fra dette legger til grunn at As teltleir medførte en ulempe i lovens forstand. Riktignok er det ikke eieren, Statskogs, egen interesse i å benytte området som fortrenses, men den interessen Statskog forvalter for allmennheten – den alminnelige tilgangen til de aktuelle områdene. Uten holdepunkter i loven eller forarbeidene kan uttrykket «ulempe» ikke begrenses bare til å være ulempe som direkte berører eieren. Også ulempe for andre må i et tilfelle som det foreliggende kunne være omfattet. Det dreier seg her om et populært utfartsområde, hvor Statskog et stykke unna har satt opp toalettbygning for å tilrettelegge for besøkende.
- (24) For så vidt gjelder anken over saksbehandlingen, finner utvalget at ingen av anførselene kan føre frem. Det er åpenbart at lagmannsretten ikke har gått utenfor tiltalebeslutningen, jf. straffeprosessloven § 38, og tilsvarende er det åpenbart at domsgrunnene ikke er mangelfulle. Det er et omfattende billedmateriale i saken og utvalget kan ikke se at det er en saksbehandlingsfeil at det ikke ble avholdt befarings. Ut fra omstendighetene hefter det heller ikke noen saksbehandlingsfeil ved lagmannsrettens drøftelse av As skyld. Det fremgår klart av sammenhengen at han forsettlig har satt opp teltleiren på det aktuelle stedet og at han også tidligere har blitt bøtelagt for tilsvarende forhold i det samme området. Før han ble bøtelagt hadde dessuten Statskog skrevet til ham og varslet om anmeldelse hvis han ikke flyttet leiren innen en fastsatt frist.
- (25) Anken over lovanvendelsen og saksbehandlingen tillates etter dette ikke fremmet.
- (26) Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

1. Anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet avvises.
2. Anken over lovanvendelsen og saksbehandlingen tillates ikke fremmet.